

L'hora de la política

La resolució presentada per Zapatero i avalada per la majoria del Congrés dels diputats el passat 17 de maig de 2005 va obrir un nou escenari en el conflicte.

Les primeres ratlles del guió de la pau basca fa temps que s'han escrit i més enllà d'aquestes línies poc es pot aventurar, perquè encara són fulls en blanc. Com a Irlanda del Nord, tots els dirigents polítics bascos i espanyols, inclosos els de l'esquerra abertzale, eren conscients que el procés a Euskadi començaria, almenys públicament, amb l'anunci d'ETA. Però tothom sap també que el gest de l'organització armada hagués estat impossible sense milers d'hores de converses secretes i discretes entre els homes de l'independentisme basc i els representants designats pel president espanyol i líder del PSOE. José Luis Rodríguez Zapatero sempre ha defensat que per formalitzar el diàleg amb Batasuna és necessari que "acabi d'una vegada el soroll de les bombes i les pistoles". En previsió que les armes callessin algun dia, el mateix Zapatero va impulsar una resolució al Congrés dels Diputats que va ser aprovada el maig de l'any passat amb l'oposició frontal del Partit Popular. "Convençuts com estem -afirma en el text- que la política pot i ha de contribuir a la fi de la violència, reafirmem que, si es produeixen les condicions adequades per a un final dialogat de la violència, fonamentades en una clara voluntat de posar-li fi i en actituds inequívokes que puguin conduir a aquesta convicció, abonem processos de diàleg entre els poders competents de l'estat i els qui decideixin abandonar la violència." Aquest és el paraigua legal que permetrà al govern socialista iniciar contactes directes amb ETA. Emparant-se en aquesta resolució, Zapatero tornarà al Congrés i sol·licitarà autorització per obrir el diàleg amb l'organització armada. Abans de donar llum verda a la petició del president espanyol, els partits hauran confirmat que el gest

S'han acabat les excuses. Ja no hi ha raó per a l'immobilisme. Ha arribat l'hora de la veritat per a tots els partits. Els polítics no amaguen cert vertigen davant la incertesa de l'escenari que s'ha obert, perquè saben com comença aquest procés, però no com acabarà. Tothom haurà de fer renúncies. El camí cap a la pau es presenta com un camp ple de mines en què els protagonistes hauran de desactivar-les. De moment, el PP continua apostant per bombardejar, des de fora, les expectatives creades.

Política Comença la partida

d'ETA és creïble. A partir de llavors, començarà a caminar un dels dos carrils proposats per Batasuna en la seva proposta d'Anoeta: una mesa formada per l'executiu central i ETA amb una agenda clara: res d'abordar qüestions polítiques. El seu objectiu quedarà limitat a negociar el futur dels presos bascos, el retorn dels exiliats i refugiats amb causes pendents amb la justícia, el paper de les víctimes i el que l'esquerra abertzale defineix com la "desmilitarització" del conflicte, és a dir, el desarmament d'ETA i també una reducció dràstica de la presència de les forces de seguretat de l'estat en territori basc. En l'actualitat, Euskadi i Navarra són el punt d'Europa que suporta una concentració més important de policies per habitant.

La mesa de partits. Verificada la voluntat d'ETA d'apostar per un procés de pau, i amb el Congrés autoritzant a Zapatero converses amb l'esquerra abertzale, s'obrirà la porta al segon àmbit negociador, el més important: una mesa de partits integrada per totes les formacions, sense excepcions. Només en quedaran exclosos els partits que renunciïn per voluntat pròpia a participar en aquest fòrum. És el cas del PP. El nou escenari polític permetrà a Batasuna recuperar, possiblement sota unes altres sigles, les credencials de partit legal, abandonarà la clandestinitat, i podrà seure en la mesa en igualtat de condicions que la resta de partits bascos per exposar els seus plantejaments.

Els integrants de la mesa hauran de fixar una metodologia de treball, unes regles de funcionament, decidiran com s'han d'adoptar els acords i concretaran un calendari. Els partits seran els encarregats de donar una solució política a un conflicte polític, i el cavall de batalla de les discussions i els debats serà el dret d'autodeterminació. Aquest serà el rovell de l'ou. Al final, els acords que es puguin adoptar en aquest àmbit hauran de ser ratificats en un referèndum pels habitants de les comunitats autònomes basca i navarresa, i en cap cas no podran ser retallats posteriorment per Madrid. Almenys aquesta és la voluntat de les formacions abertzales.

El gest en política penitenciària. Encarriades les dues mesos de negociació, activades les vies democràti-

En la coneguda com a proposta d'Anoeta, l'esquerra abertzale posava sobre la taula la necessitat d'una negociació.

ques, el procés de pau haurà de ser alimentat amb un seguit de gestos de disseny per l'estat espanyol. Un canvi en la política penitenciària que posi fi a la dispersió dels presos bascos i acostant-los als centres més pròxims de casa seva, a Euskadi i Navarra, afavorirà el clima de negociacions i reforçarà les confiança dipositades en el procés de pau. A partir d'aquí, tot serà possible. Si les converses polítiques dels partits, i també les negociacions sobre el desarmament del Govern espanyol amb ETA, patiran daltabaixos. Hi haurà progressos i també retrocessos. Sorgiran complicacions que caldrà superar amb fórmules imaginatives a mesura que vagin apareixent.

Preservar el procés de pau. Un dels esforços principals dels socialistes i dels abertzales serà blindar el procés perquè ni la política del dia a dia ni les cites electorals quan es presentin puguin afectar el camí cap a la pau. Un blindatge que també servirà per evitar les pedres que al llarg de tot el camí intentarà, de ben segur, col·locar el PP per fer descarrilar el nou escenari. En aquest punt serà molt important la resposta ciutadana. El moviment independentista està decidit a mobilitzar no sols les seves bases sinó tots els bascos que apostin per la pau i l'autodeterminació. L'esquerra abertzale no descarta convocar en el futur manifestacions i fins i tot vagues generals per demostrar a l'estat i al PSOE que, més enllà de les mesos de negociació, al carrer hi ha milers de persones acompanyant el

procés i vetllant perquè no hi hagi ni retrocessos ni vetos a reivindicacions que són sentides de manera majoritària per la societat basca, com l'existència d'una nació anomenada Euskal Herria, formada per set territoris i amb dret a decidir el seu futur polític.

Serà fonamental també l'actitud del PNB en aquesta qüestió, dividit entre el sector d'Imaz, disposat a pactar amb el PSOE un nou marc polític a canvi de no perdre quotes de poder, i el liderat per Egibar, qui aposta per exercir el dret d'autodeterminació fins a les últimes conseqüències. Un panorama prou complicat, però també apassionant, perquè posarà de potes enlaire les inèrcies polítiques dels últims 25 anys a Euskadi, marcades per la violència. El que fins ara han estat aliances impossibles, en el futur més immediat poden deixar de ser-ho. Des del punt de vista electoral, tothom podrà pactar amb tothom, i la primera conseqüència d'aquesta nova doctrina pot ser un lehendakari no abertzale, o sigui socialista, el que ocupi el palau d'Ajuria Enea. No és cap casualitat tampoc que Zapatero i Otegi coincideixin a dir que el procés cap a una pau justa i duradora al País Basc serà "llarg, dur i difícil". Com a punt de partida i, partint del més pur realisme polític, no és un mal començament si pensem que la feina que tenen per endavant els pot ocupar, com a mínim, els pròxims vuit anys.

Daniel Gómez Amat
Bilbao